חֵיכִי דָּמֵי – באיזה אופן נאמר דין זה, כְּגוֹן שֶׁהַתַּחְתּוֹנָה צִלָּתָהּ מְרוּבָּה מַחַמָּתָהּ – כהלכתה, וְהָעֶלְיוֹנָה חַמָּתָהּ מְרוּבָּה מִצִּלָּתָהּ, וְקָיְימֵי תְּרֵוַיְיהוּ – העליונה והתחתונה, בְּתוֹךְ עֶשְׂרִים אמה לקרקע, דלמעלה מעשרים נחשב לסכך פסול ומצטרף לפסול התחתונה, ובאופן זה התחתונה כשרה שאין העליונה נחשבת כסוכה לפסול את התחתונה כיון שחמתה מרובה, והעליונה פסולה משום שחמתה מרובה מצלתה ואינה מסוככת כהלכתה. וּפְעָמִים שֶׁהַסּוכָה הָעֶלְיוֹנָה כְּשֵׁרָה וְהסוכה הַתַּחְתּוֹנָה פְּסוּלָה, מבארת הגמרא הֵיכִי דָּמֵי – באיזה אופן נאמר דין זה, כְּגוֹן דְּתַרְוַיְיהוּ – העליונה והתחתונה, צִלָּתָן מְרוּבָּה מַחֲמָתָן ופסולה התחתונה מדין סוכה שתחת הסוכה, וְקָיְימָא עֶלְיוֹנָה בְּתוֹךְ עֶשְׂרִים אמה לגגה של תחתונה [שהיא קרקעיתה של הסוכה העליונה], וכיון שאינה גבוהה מעשרים אמה, כשרה.

מקשה הגמרא: פְּשִׁיטָא – מה חידוש השמיענו רבי ירמיה בכל זה, הרי פשוט הוא שסוכה שחמתה מרובה מצילתה אין לה שם סוכה, ואין לפסול את הסוכה שתחתיה משום סוכה שתחת סוכה. מתרצת הגמרא: שאכן רוב הדברים פשוטים, אלא שתַּחְתּוֹנָה כְּשֵׁרָה וְעֶלְיוֹנָה פְּסוּלָה אִיצְטְרִיכָא לֵיהּ – שבזה יש חידוש שבאופן שהסוכה העליונה חמתה מרובה מצלתה והיא בתוך עשרים אמה לקרקע, הסוכה התחתונה כשרה, דַּמַּהוּ דְּיתֵיבָא נִיגְּזַר – היה מקום לפסול את הסוכה התחתונה משום גזירה דִּילְמָא מְצַטְּרָף סָכָךְ פָּסוּל בַּהֲדֵי סָכָךְ כָּשֵׁר – שמא יבואו להכשיר גם באופן שהסוכה העליונה גבוהה למעלה מעשרים אמה מהקרקע, שהיא סכך פסול, קָא מַשְׁמַע לָן רבי ירמיה שאין גוזרים כן וכל שאין הסוכה העליונה למעלה מעשרים אמה מהקרקע כשרה.

מבררת הגמרא: כַּמָּה חלל יֵשׁ בֵּין סכך סוּכָּה העליונה לְסכך סוּכָּה התחתונה שתחשב הסוכה העליונה בסוכה נפרדת ולא כסכך אחד עבה, וּתְהֵא תַּחְתּוֹנָה פְּסוּלָה משום סוכה שתחת סוכה. מבארת הגמרא: אָמַר רַב הוּנָא, כל שיש טֶפַח בין שני הסככים, נחשב העליון כסוכה בפני עצמה, אולם אם יש ביניהם פחות מטפח, נחשב הכל כסכך אחד עבה וכשרה הסוכה התחתונה. ולמד רב הונא דין זה שֶׁכֵּן מָצִינוּ בְּאָהֳלֵי טוּמְאָה שאוהל בגובה טֶפַח נחשב לאהל בפני עצמו, וכפי ששנינו (דְּתַנְיָא) [דְּתָנֵן] אוהל שאורכו טֶפַח, עַל רוחב טֶפַח, בְּרוּם – בגובה טֶפַח – כגון קורה שרחבה [לכל הפחות] טפח על טפח ויש תחתיה חלל טפח המאהילה על כזית מן המת, מֵבִיא אֶת הַטּוּמְאָה – שכל הכלים שתחת הקורה נטמאים, וְחוֹצֵץ בִּפְנֵי הַטּוּמְאָה שלא תעלה מעל לאוהל, והכלים שמעל הקורה כנגד הטומאה אינם נטמאים. אֲבָל אם יש בין קורה זו לארץ פָּחוֹת מֵרוּם טֶפַח, אין החלל נחשב לאוהל וְלֹא מֵבִיא את הטומאה לכלים שתחת הקורה בראשה השני, וְלֹא חוֹצֵץ בפני הטומאה והכלים שנמצאים מעל הטומאה נטמאים. וממשנה זו למד רב הונא, שכשם שלענין טומאה חלל טפח נקרא אוהל בפני עצמו, הוא הדין לענין סוכה שאם יש בין הסוכה העליונה לתחתונה חלל טפח נחשבת סוכה בפני עצמה והתחתונה פסולה משום סוכה שתחת הסוכה.

וְרַב חִסְדָּא וְרַבָּה בַּר רַב הוּנָא אָמְרֵי, רק אם יש בין הסוכה העליונה לתחתונה אַרְבָּעָה טפחים, נחשבת העליונה לסוכה בפני עצמה ופוסלת את התחתונה, אולם בפחות מזה נחשב הכל כסכך אחד והסוכה התחתונה כשרה. מבארת הגמרא את טעמם, שֶׁלֹּא מָצִינוּ מָקוֹם [חָשׁוּב] – שנחשב רשות בפני עצמו פָּחוֹת מֵאַרְבָּעָה טפחים, ולכן כל שאין ביניהם ארבעה טפחים, אין העליונה נחשבת כרשות בפני עצמה לפסול את התחתונה משום סוכה שתחת סוכה. וּשְׁמוּאֵל אָמַר ששיעור ההפסק בין סוכה לסוכה צריך שיהיה לפחות עֲשָׂרָה טפחים, אבל פחות מזה אינה פוסלת את התחתונה. מבארת הגמרא: מַאי מַעֲמָא דִּשְׁמוּאֵל, משום שסבר כְּהֶכְשֵׁרָה כָּךְ פְּסוּלָה – כיון שפסול סוכה שתחת הסוכה נלמד מהנאמר בתורה 'בסכת' בלשון יחיד שמשמע תחת סוכה אחת ולא תחת שתי סוכות, צריך שיהיה על הסוכה העליונה שם סוכה כשרה, וממילא מַה הֶכְשֵׁרָהּ של סוכה בַּעֲשָׂרָה טפחים וכל שאינה גבוהה עשרה טפחים פסולה, אַף פְּסוּלָהּ – אף סוכה העליונה שפוסלת את הסוכה שתחתיה, שיעורה בַּעֲשָׂרָה טפחים, ובפחות מכך אינה פוסלת את שתחתיה משום סוכה שתחת הסוכה.

מקשה הגמרא על דברי שמואל ממשנתינו: תְּנַן, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר דין סוכה שתחת הסוכה נאמר רק באופן שניתן לדור בסוכה העליונה, אולם אִם אֵין דָּיוֹרִין בָּעֶלְיוֹנָה, אין זו סוכה שתחת הסוכה וְהַתַּחְתּוֹנָה כְּשֵׁרָה. מבררת הגמרא: מַאי כוונת רבי יהודה שאם אֵין דָּיוֹרִין בעליונה, התחתונה כשרה, אִילֵימָא דָּיוֹרִין מַמָּשׁ – אם נאמר שכוונתו שפסול הסוכה התחתונה תלוי אם דרים בפועל בסוכה העליונה, אין זה מסתבר שהרי אָטוּ דָּיוֹרִין קָא גָּרְמֵי – וכי הדיור עצמו הוא הפוסל, הרי גם כשלא דרים בה נחשבת לסוכה ויש לה לפסול את הסוכה שתחתיה, אֶלָּא לָאו, מַאי – מהי כוונתו במה שאמר 'אֵין דָּיוֹרִין', כָּל שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לְדִירָה. וְהֵיכִי דָּמֵי – באיזה אופן נחשבת שאינה ראויה לדירה שבזה אינה פוסלת, כגון דְּלֹא גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טפחים, שכיון שהיא דירה סרוחה ואינה ראויה לדור בה אין עליה שם סוכה לפסול את שתחתיה, מִכְּלָל דְּתַנָּא קַמָּא החולק סָבַר, שַׁאַף עַל פִּי שֶׁהסוכה העליונה אֵינָהּ רְאוּיָה לְדִירָה – שאינה גבוהה עשרה טפחים, הסוכה התחתונה פְּסוּלָה, ואם כן קשה מדברי תנא קמא על שמואל הסובר שכל שאין בחלל הסוכה העליונה עשרה טפחים אינה פוסלת את התחתונה. מתרצת הגמרא: כִּי אָתָא רַב דִּימִי מארץ ישראל לבבל אָמַר, אָמְרֵי בְּמַעֲרָבָא – בארץ ישראל ביארו שכוונת רבי יהודה באומרו 'אם אין דיורין בעליונה', אינה על גובה הסוכה, אלא שאם אֵין סכך הסוכה הַתַּחְתּוֹנָה חזק דיו כדי שתהא יְכוֹלָה לְקַבֵּל ולהחזיק את הַכָּרִים וּכְסָתוֹת שֶׁל הסוכה הָעֶלְיוֹנָה שיהיו יכולים לישן בסוכה העליונה, הַתַּחְתּוֹנָה כְּשֵׁרָה, שכל שאין העליונה ראויה לדיורים אינה נחשבת לסוכה, אולם גם חכמים מודים שאם אין העליונה גבוהה עשרה טפחים אינה פוסלת את התחתונה.

מקשה הגמרא: סוף סוף מִכְּלָל דבריו של רב דימי משמע דְּתַנָּא קַמָּא החולק על רבי יהודה ומחמיר, סָבַר שַׁאַף עַל פִּי שֶׁהתחתונה אֵינָהּ רְאוּיָה לְקַבֵּל את הכרים והכסתות של העליונה, נחשבת העליונה לסוכה, והסוכה שתחתיה פְּסוּלָה משום סוכה שתחת סוכה, הרי שלדעת חכמים גם סוכה שאינה ראויה לדירה, פוסלת את התחתונה משום סוכה שתחת הסוכה, והוא הדין לסוכה שאינה גבוהה עשרה טפחים, ועדיין קשה מדבריהם על שמואל הסובר שאם אין העליונה גבוהה עשרה אינה פוסלת את התחתונה. מתרצת הגמרא: אמנם גם דעת חכמים שצריכה הסוכה העליונה להיות ראויה לדירה והיינו שיש בה עשרה טפחים וגם ראויה להניח בה כרים וכסתות, אלא דְּאִיכָּא בֵּינַיְיהוּ – מחלוקת רבי יהודה וחכמים נאמרה באופן דְּיָכוֹלָה הסוכה התחתונה לְקַבֵּל את הכרים והכסתות של העליונה רק עַל יְדֵי הַדְּחָק – דהיינו שכשיניח את הכרים והכסתות בעליונה יתנועע הגג של התחתונה, שבזה דעת חכמים שכיון שניתן לדור בדוחק בסוכה העליונה, יש עליה שם סוכה ופוסלת את התחתונה משום סוכה שתחת סוכה, ורבי יהודה סובר שכיון שאי אפשר לדור בה בנחת, אין עליה שם סוכה ואינה פוסלת את התחתונה משום סוכה שתחת סוכה:

משנה

המשנה מבארת באלו אופנים הסכך הפסול שמעל הסכך או מתחתיו פוסל את הסוכה: פָּרַס עָלֶיהָ – על סכך הסוכה, סָדַן כדי להגן עליה מִפְּנֵי הַחַמָּה, אוֹ שפירס תַּחְתֶּיהָ סדין כדי להגן על הישוב בסוכה מִפְּנֵי הַגֶּשֶׁם – שלא ינשרו עלים מהסכך על שולחנו בעת אכילתו, פסולה, כיון שסיככה בסדין שהוא דבר המקבל טומאה ופסול לסיכוך. אוֹ אפילו כשלא פירס את הסדין כדי להגן, אלא שֶׁפָּרַס את הסדין לנוי עַל גַּבֵּי הַקָּנִים – ארבעה קנים היוצאים מארבע ראשי המיטה, פְּסוּלָה, כיון שאוהל זה מפסיק בינו לסכך ונמצא שאינו יושב בצל סוכה. אֲבָל פּוֹרֵס הוּא את הסדין עַל גַּבֵּי נַקְלִיטֵי הַמִּטָּה – קנים היוצאים באמצע רוחב המיטה בראשה ובמרגלותיה, והניח קנה נוסף בין זה לזה ופרס עליהם סדין שיורד ומכסה את המיטה בשיפוע, שכיון שאין לה גג טפח אינה נחשבת לאהל, ואינה חוצצת בין סכך הסוכה ליושב בה:

המשך בעמוד קנג

גמרא

אָמַר רַב חִסְדָּא לֹא שָׁנוּ שאם פרס סדין על הסוכה פסולה, אֶלָּא בשפרס את הסדין מִפְּנֵי הַנָּשָׁר, שכיון שהעמידו כדי להגן, נחשב הסדין לחלק מהסכך ונמצא מסכך בדבר המקבל טומאה. אֲבָל אם כוונתו בפריסת הסדין היתה כדי לְנַאוֹתָהּ, כְּשֵׁרָה, שכיון שלא הניחו שם אלא לנוי, בטל הסדין לגבי הסכך והסוכה כשרה. מקשה הגמרא: מה חידוש השמיענו רב חסדא, פְּשִׁיטָא שזאת כוונת המשנה, שהרי מִפְּנֵי הַנָּשָׁר תָּנַן במשנתנו, ומדויק מהמשנה שאם הניח את הסדין לנוי וכדומה אינו פוסל את הסוכה. מתרצת הגמרא: מַהוּ דְּתֵימָא – היה מקום לומר שהוּא הַדִּין דַּאֲפִילּוּ אם הניח הסדין לְנַאוֹתָהּ פוסל את הסוכה, וְהַאי דְּקָתָנֵי במשנה 'מִפְּנֵי הַנָּשָׁר' הוא משום שאוֹרְחָא דְּמִילְתָא קָתָנֵי – שבדרך כלל דרך בני אדם ליתן סדין תחת הסכך מפני הנשר ולא לנוי, קָא מַשְׁמַע לָן רב חסדא שבדווקא נקטה המשנה 'מפני הנשר' לומר שאם הניחו לנאותה כשרה. הגמרא מביאה ראיה מהברייתא לרב חסדא: לֵימָא מְסַיַּיע לֵיהּ, סִיכְּכָהּ לסוכה כְּהִלְכָתָהּ וצלתה מרובה מחמתה, ואחר כך עִיטְּרָהּ לסוכה בְּקַרְמִין המצויירין וּבְסַדִינִין הַמְצוּיָּירִין, וְתָלָה בָּהּ לנוי אֲגוֹזִין שֶׁקְּדֵרִים אֲפַרְסְקִין וְרִמּוֹנִים פֵּרְכֵילֵי עֲנָבִים וַעֲטָרוֹת שֶׁל שִׁבּוֹלִין, וכן אם תלה בה יֵינוֹת שְׁמָנִים וּפִלְתּוֹת, הרי אלו הוקצו למצותם וְאָסוּר לְהִסְתַּפֵּק מֵהֶן במשך כל החג ובחול המועד

עַד מוֹצָאֵי יוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁל חַג שהוא סוף זמן מצותן. וְאִם הִתְנָה
עֲלֵיהֶם קודם יום טוב ואמר 'איני בודל מהם כל בין השמשות של
יום טוב הראשון', הַכֹּל לְפִי תְּנָאוֹ, וכיון שלא הקדישן למצוה
בכניסת יום טוב לא חל עליהם קדושה ומותר ליהנות מהן. מבואר
שמותר לפרוס סדינים בסוכה לנאותה, ומשמע שהיינו אף תחת
הסכך ומכאן ראיה לרב חסדא שכשהוא לנוי אינו פוסל. דוחה
הגמרא: דִּלְמָא אפשר לפרש את הברייתא שלא פרס תחת הסכך,
אלא שפרסו מִן הַצַּד על הדפנות, ומשום כך אינו פוסל את הסוכה,
אולם אם יפרוס את הסדין תחת הסכך אפשר שהסוכה תפסל כדין
סדין שפרסו מפני הנשר, ושלא כדברי רב חסדא.

אִתְּמַר, נוֹיֵי סוּכָּה שתלאן תחת הסכך, אֵין מְמַעֲטִין בְּגוּבַהּ הסּוּכָּה –
כגון סוכה הגבוהה למעלה מעשרים אמה ומיעט את חללה
בסדינים או שאר מיני נוי שתלאן תחת הסכך ואין מהסדינים
לקרקע יותר מעשרים אמה, אין הסדינים נחשבים לחלק מהסכך
להכשיר את הסוכה. וכן אם תלאם בסוכה הגבוהה עשרה טפחים
ונשאר בה חלל פחות מעשרה, אין הסדינים נחשבים כחלק
מהסכך והסוכה כשרה. מוסיפה הגמרא: אָמַר רַב אַשִׁי, וּמִן הַצַּד
מְמַעֲטִין – אם הניח סדינים או שאר מיני נוי סוכה על הדפנות
בסוכה שהיא שבעה על שבעה טפחים, הרי הם נחשבים כחלק
מהדפנות וממעטים את שיעור הסוכה, והיא פסולה, משום שאינה
מחזיקה עוד שיעור ראשו רובו ושולחנו.

מספרת הגמרא: מְנַיְמִין עֲבֵדֵיהּ [ר׳עבדו] דְּרַב אַשִׁי, אִיטַמְּשָׁא לֵיהּ
בְּתוּנְתָא בְּמַיָּא – נישורה כותנתו במים בחול המועד, וְאִשְׁתַּטְּחָא
אַמַּטַּלְתָּא – פרסה על גבי הסכך כדי ליבשה. אָמַר לֵיהּ רַב אַשִׁי,
דַּלְיֵיהּ – הסר את הכתונת מעל גבי הסוכה, כדי דְּלָא לֵימְרוּ קָא
מְכַבְּדֵי בְּרַבָּה הַמְקַבֵּל טוּמְאָה – שלא יטעו הרואים לומר שכוונתו
לסכך בה את הסוכה ויבואו לסכך בדבר המקבל הטומאה. שאל
מנימין את רב אשי מדוע יש לחשוש לכך, וְהָא קָא חָזֵי לֵיהּ דְּרַטֵּיבָא
– הלא הכל רואים שהכתונת רטובה וניכר שהניחוה על הסכך
כדי לייבשה ולא כדי לסכך בה. השיב לו רב אשי, אמנם כשהיא
רטובה אינך צריך להסירה, ורק לְבֵי בָּשָׁה – לכשתתייבש הכתונת
קָאַמְינָא לָךְ שתסירנה משם, מחשש הרואים.

אִתְּמַר נוֹיֵי סוּכָּה – כגון סדינים הפרוסים לנוי תחת הסכך, הַמּוּפְלָגִין
מְמַּנָּה – מהסכך אַרְבָּעָה טפחים. רַב נַחְמָן אָמַר שהסוכה כְּשֵׁרָה,
שכיון שנתנם שם לנוי סוכה בטלים לגבי סכך. וְרַב חִסְדָּא וְרַבָּה בַּר
רַב הוּנָא אָמְרֵי שהסוכה פְּסוּלָה, שכיון שהם מופלגים מהסכך
ארבעה טפחים שהוא שיעור מקום חשוב, נחשב הסדין לאוהל
בפני עצמו, ונמצא שהיושב בסוכה אינו יושב בסוכה אלא באוהל
סדין. מספרת הגמרא: רַב חִסְדָּא וְרַבָּה בַּר רַב הוּנָא, אִיקְלָעוּ לְבֵי רֵישׁ
גָּלוּתָא – הגיעו להקביל את פני ראש הגולה בחג הסוכות, וַאֲגַנְיָהוּ
– הלינם רַב נַחְמָן לישן בלילה בְּסוּכָּה שְׁנוֹיֶיהָ מוּפְלָגִין מְמַּנָּה אַרְבָּעָה
טְפָחִים. ואף על פי שלשיטתם סוכה זו פסולה אִשְׁתַּיְּקוּ – שתקו רב
חסדא ורבה בר רב הונא וְלֹא אָמְרוּ לֵיהּ וְלֹא מִידִּי – ולא אמרו לו
דבר. אָמַר לְהוּ רב נחמן לרב חסדא ולרבה בר רב הונא, כיצד
שכבתם לישן בסוכה זו שהיא פסולה לדעתכם, וכי הָדוּר בְּהוּ רַבָּנָן
מְשַׁמְּעַתַּיְיהוּ – האם חזרתם בכם מדעתכם שסוכה זו פסולה. אָמְרוּ
לֵיהּ רב חסדא ורבה בר רב הונא, עדיין סבורים אנו שסוכה זו
פסולה, אלא שֶׁאָנָּן שָׁלוּחֵי מִצְוָה אָנָּן שהרי חייב אדם להקביל פני
רבו ברגל, וְאנו פְּטוּרִין מִן הַסּוּכָּה, כפי ששנינו במשנה (להלן כה.)
ששלוחי מצוה פטורים מן הסוכה, ולכך לא הקפדנו לישן דווקא
בסוכה כשרה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל, מוּתָּר לִישַׁן בַּכְּילָה – יריעה הפרוסה
על ארבעת העמודים שסביבות המיטה שְׁפָסוּכָּה, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ
לָהּ – לכילה זו גֹּבַּהּ רחב טפח או יותר, משום שאין לכילה זו שם
אוהל בפני עצמה והיושב בה יושב בצל סכך. וְהוּא שֶׁאֵינָהּ גְּבוֹהָה
עֲשָׂרָה – שאין גג הכילה גבוה מהמיטה עשרה טפחים, אך אם
גבוהה עשרה טפחים נחשבת לאוהל בפני עצמה והיושב בה אינו
יושב בסוכה. מקשה הגמרא על דברי שמואל מברייתא: תָּא שְׁמַע,
הַיָּשֵׁן בַּכְּילָה בַּסּוּכָּה לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ, והבינה הגמרא שמדובר
בכילה שאינה גבוהה עשרה טפחים, ואף על פי כן נחשבת לאוהל
והיושב בה לא יצא ידי חובתו. מתרצת הגמרא: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן
– בברייתא זו מדובר בְּשֶׁגְּבוֹהָה הכילה עֲשָׂרָה טפחים, ולכך נחשבת
לאוהל בפני עצמה, אולם כשאינה גבוהה עשרה טפחים מותר
לישן בה כדברי שמואל.

מקשה הגמרא מהמשנה להלן (ב:): מֵיתִיבִי, הַיָּשֵׁן תַּחַת הַמִּטָּה
בַּסּוּכָּה לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ, והבינה הגמרא שמדובר במיטה שאינה
גבוהה עשרה טפחים. מתרצת הגמרא: הָא תִּרְגְּמָהּ שְׁמוּאֵל
שמדובר בְּמִטָּה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טפחים, ומשום כך לא יצא ידי
חובתו, אולם אם אינה גבוהה עשרה טפחים, מותר לישן תחתיה.
מוסיפה הגמרא ומקשה: תָּא שְׁמַע, שנינו במשנתינו אוֹ שֶׁפִּירֵם את
הסדין עַל גַּבֵּי קִינוֹפוֹת, פְּסוּלָה, והבינה הגמרא שהוא הדין לכילה
שהרי לשניהם יש גג טפח, ומכך שסתמה המשנה משמע שאף אם
אינם גבוהים עשרה טפחים פסולה. מתרצת הגמרא: הָתָם נַמֵּי
מדובר דְּגַבֵּי הקינופות עֲשָׂרָה טפחים, ולכך פסולה, אבל בפחות
מעשרה כשרה, וכדברי שמואל לגבי כילה. מקשה הגמרא: וְהָא
בברייתא לֹא קָתָנֵי הָכִי, דְּתַנְיָא, נַקְלִיטִין שְׁנַיִם – שני קנים היוצאים
באמצע רוחב המיטה בראשה ובמרגלותיה ועליהם פרוס הסדין
ויורד מן המיטה בשיפוע, וְקִינוֹפוֹת אַרְבָּעָה – ארבעה קנים
היוצאים מארבע ראשי המיטה והסדין פרוס עליהם. ומבארת
הברייתא את דינם, שאם פֵּירֵם סדין עַל גַּבֵּי קִינוֹפוֹת שיש להם גג
רחב יותר מטפח, פְּסוּלָה. ואם פירס סדין עַל גַּבֵּי נַקְלִיטִין שאין להם
גג טפח, כְּשֵׁרָה. וּכְלָבַד שֶׁלֹּא יִהְיוּ נַקְלִיטִין גְּבוֹהִין מִן הַמִּטָּה עֲשָׂרָה
טפחים, אבל אם גבוהין עשרה פסולה. מדייקת הגמרא: ממה
שחילקה המשנה לגבי נקליטין בין אם גבוהים עשרה או פחות
מעשרה, מֻכְלָל זה משמע דְּמה שאמרה הברייתא שקִינוֹפוֹת
פסולה, הוא אַף עַל פִּי שֶׁאֵין גְּבוֹהִין עֲשָׂרָה טפחים, וכיון שקינופות
וכילה שוים בדיניהם, נמצא שכילה פסולה אפילו אם אינה גבוהה
עשרה, שלא כדברי שמואל. מתרצת הגמרא: אף על פי שכילה
דומה לקינופות, שבשניהם הגג רחב טפח ואינו משופע, מכל מקום
שַׁאנֵי קִינוֹפוֹת דְּקִבְיעִי – שונה דין קינופות מכילה, משום
שהקינופות חזקים וקבועים ונחשבים לאוהל גם בפחותים מעשרה
טפחים, מה שאין כן כילה שאינה קבועה וחזקה, אינה נחשבת
לאוהל אלא בגבוהה עשרה טפחים.

מקשה הגמרא: וְהָרֵי סוּכָּה עַל גַּבֵּי סוּכָּה דְּהסוכה העליונה קְבִיעָא,
וְמכל מקום אָמַר שְׁמוּאֵל שרק אם הסוכה העליונה גבוהה עשרה
טפחים פוסלת את הסוכה התחתונה משום סוכה שתחת סוכה,
משום שכְּשֵׁם שהַכְשֵׁרָהּ של סוכה הוא בעשרה טפחים כָּךְ פְּסוּלָהּ
– בכדי לפסול את הסוכה שתחתיה צריך שתהיה גבוהה עשרה
טפחים, הרי שלדעת שמואל פחות מעשרה אינו נחשב אוהל
אפילו אם הוא קבוע וחזק, ואם כן קשה על דבריו מדין קינופות
שמוכח מהברייתא שפסולה אפילו אם אינם גבוהים עשרה
טפחים. מתרצת הגמרא: אָמְרֵי, הָתָם לגבי סוכה שתחת סוכה, כיון
דְּבאים אנו לְמִפְסַל את הסּוּכָּה התחתונה לגמרי, משום כך אף על
פי שהעליונה היא אוהל קבוע, דינה שרק בַּעֲשָׂרָה טפחים נחשבת
לסוכה לפסול את התחתונה, מה שאין כן הָכָא לגבי קינופות
דְּבאים אנו רק לְשַׁוּוֵי אוֹהֳלָא – להחשיב את הסדין הפרוס כאהל
כדי לאסור לישן תחתיו [אבל לא לפסול את הסוכה במקום שאינו
תחת הסדין], לכך גם בְּצִיר – פחות מֵעֲשָׂרָה טפחים נַמֵּי הֲוֵי אוֹהֳלָא
כיון שהוא קבוע וחזק.

הגמרא מביאה נפקא מינה נוספת בין כילה גבוהה עשרה לשאינה
גבוהה עשרה: אָמַר רַב הַחְלִיפָא בַּר אַבִּימִי אָמַר שְׁמוּאֵל, הַיָּשֵׁן
בַּכְּילָה שאינה גבוהה עשרה טפחים, והוא עֲרוּם בלא בגדים, מוֹצִיא
רֹאשׁוֹ חוּץ לַכְּילָה וְקוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע, ואין אומרים שכיון שגופו
בכילה נחשב כאילו גם ראשו בכילה [שהראש נגרר אחר הגוף],
ואסור לו לומר דברים שבקדושה שנאמר (ויקרא כג טו) 'וְהָיָה מַחֲנֶיךָ
קָדוֹשׁ וְלֹא יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת דָּבָר', שכשאין הכילה גבוהה עשרה
טפחים, אינה כאוהל להיחשב רשות בפני עצמה, אלא נחשבת
כמלבוש והוא כמוציא ראשו מחוץ לחלוקו שמותר לקרוא קריאת
שמע. מקשה הגמרא על דברי שמואל מברייתא. מֵיתִיבִי, הַיָּשֵׁן
בַּכְּילָה עָרוּם, לֹא יוֹצִיא רֹאשׁוֹ חוּץ לַכְּילָה וְיִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע שלא

המשך בעמוד קנד

כדברי שמואל. מתרצת הגמרא: **הָכָא** בְּמַאי עָסְקִינַן, **כְּשֶׁגְּבוֹהָה** הכילה **עֲשָׂרָה** טפחים, וכיון שהיא אוהל בפני עצמה נגרר ראשו אחר גופו ונחשב כנמצא בתוך האוהל ואסור בקריאת שמע משום ׳וְלֹא יִרְאֶה בָךְ עֶרְוַת דָּבָר׳, ושמואל איירי בכילה פחותה מעשרה טפחים שאינה נחשבת לאוהל אלא כמלבוש, ולכן התיר לקרוא קריאת שמע בהוצאת ראשו. מוסיפה הגמרא: **הָכִי** נַמִּי **מַסְתַּבְּרָא** שמדובר דווקא בכילה הגבוהה עשרה טפחים, **מִדְּקָתָנֵי בְּסֵיפָא** של אותה ברייתא, **הָא לְמָה זֶּה דּוֹמֶה, לְעוֹמֵד בְּבֵית עָרוּם שֶׁלֹּא יוֹצִיא רֹאשׁוֹ חוּץ לַחַלּוֹן וְיִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע**, הרי שטעם האיסור בכילה הוא משום שנחשבת כבית, והיינו בכילה הגבוהה עשרה הדומה לבית, אך לא בפחות מעשרה שאינה דומה לבית. ומכרעת הגמרא שאכן **שְׁמַע מִינָּה**.